

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni-vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj:

Gősbábas peresőrt 5 kr.
 Nagyobb terjedelmű, mint százötven szóból álló hirdetések, alkalmi a legelőbb részre.
 Bélyegj: minden bejelentéstől külön 30 kr.
 Nyilatkozat megjelölés költsége külön 15 kr.
 Név- vagy képmennel ellátott közlések nem vesztnek tekintetbe. — Tízszázalékos írásköltségek nem számítanak vissza.

Előfizetési árak:

Helyben és postán küldve:
 Egy évre 10 ft. — Nyolc évre 2 ft. 50 kr.
 Fél évre 5 — — — — — — — — — — — — — —
 Előfizetői pénz s minden költséget: FŐ-PÍACZ,
 V. E. S. Y. T. H. Z. F. Ö. L. S. Z. I. N. T. a szerkesztőség birtokába küldendő.
 Előfizetheti helyben:
 TELESDI K. LAJOS és S. CSÁTHY KÁROLY
 könyvkereskedésben s a szerkesztőségnél.
 Egyébütt a postahivatalok utján.

A kutyák.

Debreczen, jan. 18.

A mai szent napon nem lévén érdemes, nem is küllődünk a bel és külügyi politikával. Egy szemernyivel se lenne okosabb senki, ha apróra elsorolnók, miszerint Andrásynál volt Tisza Kálmán egy óra két negyed és 10 perc lefolyásaig, és ott valószínűleg, talán, meglehet, hogy a bank miképp történetű megoldása képezte a nem hivatalos, csak barátságos megbeszélés tárgyát. Pedig hát megtörténhetik, hogy ő nagyméltóságúgaik egy kis debreczeni kollász és vinkó mellett ferblitzek magyaróra.

A külpolitikai események is alig gyakorolnak többé érdeklődést behatást, a mennyiben az egész confrentialis bóhózat nevéstéges bábjátékká degradálta magát.
 A bizony senkit sem gyönyörködtetne, ha a muszkák által cterjesztetmi szokott ál-hírekkel szemben, mint őt például lord Salysburyra rákent, hogy t. i. a törökök szilárd álláspontja, a mennyiben a hatalmak öszpontosított javaslatainak pontozatait visszautasították, dühbe, vagy szelidebben szólvá, kihozta a sodrából ő lordságát, és ismét megfenyegette a portát, mondván goldám! muzulmánok, ha ti meg nem hajoltok, hát majd meglátom én, hogy mit csináltak ha magatokra hagyják, ha mondjuk ezen örökösön váltakozó hírekkel szemben, a mit már százsor is hangoztatánk százegeidkszer is elmondandók, hogy az angolok nem hagyhatják el török barátait még akkor sem, ha lord Gladstone kerülne a kormányra, nekie is kereskedelmi politikát kellene követni, s kelet hálalatos kereskedelmi esatornáinak bedugulását ángolós komolysággal tetteg is megvédeni.

Mióta az ember a villanyt meghódította, és mintegy igába kényszerítette, annyi valótlán, annyi hazug hírt nem pattantott szét a nagy világra, mint a keleti kérdés megoldásának felszínre hozatala óta.

Hagyjuk pillenőben tehát a tudós bel és külügyi államérti miködésének bogatóságát egy kevés időre, s majd csak akkor megyünk elő újient, ha a sok egymást leromboló hírek közül kikerekedik egy kis valóság, egy kis tény. Addig pedig kockáztassunk egy kis elmeuttatást ezekünk eziméről, a kutyákról.

„Eb a német, kutya nélkül”, mondták magyarjaink ezeknek előtte, s kissé közel is jártak az igazsághoz. A kutyák különös ápolását, a derék németek hozták át hazánkba, melyet aztán elsajátítottak az előkelő hölgyek annyira, hogy volt, s talán ma is megvan az a ferdészek szokás, hogy a delnök hó keblének ruganyos vánkösön lihegnek e kis elkényeztetett bestiók. — Néha vagy talán mindig ott találhatók az ebápoló hölgyek asztalán, élvezze azt, és akkor a mit és a mikor uróje étkezik. Jaj! már azt nemesebb szenvedély hiányában, így hozza magával a bon-ton, a nagy uriaság szelvelése.

Hány dandi keblébe ítötte fel a sárga irigység gyötrelmes tanyáját, midőn a kis ősb piros nyelvcsékével körülnyalagatta az imádottnak eperejkait, midőn ő dandységének csak bizonyos tálóban engedtetett meg sovárgó szeméit legeltetheti

az ebápoló hölgy ellenállhatlan kecséin. És ezt a bohó tárgyat nem is hoznók ily egyenesen napvilágra, ha aztán az a szomorú dolog is nem lenne napirenden, hogy a kis majomkák, azaz a kis uriak és apró kisasszonykák oda nem lennének dobva, egy kétes vételi dajka emléire, kik nagy mohósággal szokták élvezni a vérzavaró dolgokat, minő a kávé, csokoládé, jó rumos tea, és a Janesi kocsis szerelme. Az egészben csak az a megbotránkozható, hogy a leendő honmentő, a hon jövőjének őszlopa. Aladár urí, míg a dajka száraz emlőt ráigásolja, addig az ő illetékes helyén a kis pincz trónol és országol.

A három X-es leányokon már nem csudálkozunk, ha szinte mopszlik serével veszik körül mogorván töltött napjaikban magokat, mert ez nekik vigasztalást nyújt, és senkinek sem ártanak vele, de meg szegenykék a keblükben kiégni készülő szerelem mécesének halvány sugárait, más tárgy hiányában ez apró, tejeles száju ürdögöskékre vettethetik. Ez is vigasztalás, és megismertető jel. Egy telerített leány legalább három ebet ápol, két fitrószat vízben és esőkban élte alkonyáig.
 Ez megostromolhatlan szokás, ágyuval sem lehetne reá erőszakolni e gyenge teremteseket arra, hogy elvétve ezen állatkákat maguktól, a reájuk fordítandó költséget adományozzák inkább egy nő-növelőre. Ah, az ilyesmik teszetésekor nagyot hallanak ő nagyságaik.

A vadászat nemes szenvedély, s e szenvedélyt csak jó vadászebek szedik sikeressé, gyönyörűrséggé, a vadászok e nélkülözhetlen társairól tehát csak előnyösen emlékezzük.

A jó magyar ember, ha legalább három darab kutyája nines, azt mondja, majosiket az udvara, kertje, még a cseléd majos is tart legalább egyet, és ez a kutyatartás annyira el van terjedve hazánkban, hogy valóban nagy szolgálatot tenne a hazának, ha egy kutya statisztikus merülne fel, a ki alaposan kimutatná, hogy évente mily örös összege rugna fel azon önkéntes adó, melyet országosan a kutyákra elköltének.

Szükségesek az ebek, kivált pusztán a gazdálkodásban, mert megörzik a vagyont sat. Pedig dehogyn őrzik. A becsületes szándéku embert, ha rossz sorsa arra vezérli, az igaz, hogy majd széttagolják, de a tolvaj és gazembert éjjente nem akadályozzák meg abban, hogy kárt ne tegyenek.

A gonosz cseléd ugyan is egyet ért a betyárokkal, s minden zaj és kutya lármá nélkül tulád a jószág, vagy ha ilyen álnok cseléd nem akada, az esetben egy betyár az északi oldalon magára vonja az ebek figyelmét s azokal magát jó távolra elkísértetvén, cseppvel felgyurt hájcsaléketk vét nekik, melyen az ebek összevesznek s fogaik tele akadván cseppivel, míg annak el távolításával vesződnék, addik a keleti oldalon szép eszeden belopódnak a tolvajok és lophatnak kényelmesen.

A farkasokat pedig nagyon respectálják s csak azon esetben mernek vele harozbaszállni, ha a juhász is oda érkezik a támadás színhelyére, szóval is biztatja őket, és kampós botjával is interveniál. De míg ezek a nehéz ko-

mondorok, nehézkes gazdáikkal a csata színhelyére felcammognak, márákkor 8—10 áldozat tépetett szét általuk.

Volt egyszer egy pusztai szomszédunk, kinek 16 cseléje után 42 gyermek lézengett a tanyában, a legkezdetlegesebb nevelés nélkül, nem tanulva egyebet isten káromlásnál. Birtoka terjedelmes, egy lehető nagy községet rálehetne telepíteni.

A gazda virilis, de azért még kalandáriuma se költ, hanem a molnárajából nézi meg az időt. Ezen derék gazdának agarain kívül van 24 darab komondora. Ezeknek szükün táplálva kell naponként csak kenyér 2 font, mely évente 8 krajczárral számítva fontját 1401 ft. 60 kr.

Ez összeget készségesen dobja ki a gazda, de arra, hogy egy szegény mivelt ifjat vigyen ki a tanyára—200 forint fizetés mellett, azon szegény gyermek oktatására, semmikép se lehetne reá venni. Ez csak egy példa, de így van ez országosan.

Egyrakás millió az mit Magyar-honban az emberek az ebekre költenek azon csalfa reményben, hogy a megörzi a tanyát a tolvajoktól, a juhót a farkasoktól. Jó törvényt, ügyes rendőreket és ennek folytán élet és vagyon biztonságát lehetne azon összegben elővárszolni, mit ezen kutya örökre költ az ország.

Azt pedig a ki lop és a társadalmat megsérti nem a komondorokkal kel üldözött, hanem javító dologházat nekik, a hol nem meghatározott hónapokig, hanem teljes javulásá zárvá maradjon, saját kezével keresvén meg ruháját és élelmet stb.

De hát kivólna oly botor, hogy olyan gazdag virilistől várjon valami üdvös hátrózatot, kinek iskola helyett egy tálpaszuj kell, és még kalendáriumra is sajnál kiadni 12 krt.

A Duna mentén álló török hadak száma 130—140 ezer ember. Az egyiptomi alkirály segédcsapatai 12000 ember, pár hét múlva rendelkezés helyén lesz. A tunisi csapatok Sumlában rendelkeznek. A dunai törökök sereg ruházata, élemezése kitünő; fegyverzeze szintén. Az ástiai hadsereg szintén igen erős. Kars és Erzerum várak rendkívül megvanak erősítve. Téméntelen élelmi és löször, ágyú érkezik e várakba. A hadi csapatok szintelen érkeznek. Egyszóval a török kormány nyugodtan várhatja a muszka esordák betérését bármely oldalról.

Egy sürgöny jelentése szerint több nagy követ bucsukihallgatást fog kérni a szultántól. A török nagy tanács ma határoz a hatalmak követeléseiről iránt.

A bankkérésben — írja az „Egy” — telve van válsághírekkel és a hozzá fűzött mindentfélé következtésekkel a levegő. A félhivatalos sajtó rettentően erőlködést fejt ki, hogy a helyzetet rendkívülnek tüntesse fel, melyen csak egy Tisza Lálánán van képester uralkodni. Anyai sok bolondot, hazugságot, íjlesztetést feeseznek e közben össze-vissza, hogy lapunkban bizony nines hely ezek visszaadása. Mi megmondunk a dereczeni válság kitörésének napjaiban. Tiszának a klubban és parlamentben tartott kétértelmű és kibovított hágyó beszéde előtt, hogy az egész hivatalos és félhivatalos trücs-trücs meg az egész komédia apparatúsok vége, vagy teljes capitalitáció, vagy a status quo igen kicsinyes formalitások-

kal módosított alakjának fentartása lesz. A mily jó forrásból éresültünk akkor, ép oly jó forrásból mondhatjuk ma, hogy Tisza ur csak ennek maskirozására és megkönnyítésére rendeztet lapjaiban azt a csunya, unalmas és októndi spectaculumot, melyben szerepel, mint mátyr és szerepel, mint megváltó. Pedig hát Tisza Kálmán csak Tisza Kálmán marad: alkuszik, enged és megtartja tárczáját. Hazánk kívánsz-e még egyebet?

A MASYAR FÖVÁROSZÓL. Gr. Andrassy Gyula Bésbe utazott, személyzete azonban itt maradt, mi miatt híhető, hogy ő is nemskóra vissza jó. Ujházy Ede jeles színész Shakspeare „Velencei Kalmár”-jából Shylokot tanolja. A bazási vonattal ismét 50 muszka hős(?) érkezett a fővárosba, honnan hazájukba mennek. A budapesti központi távirada állomáson december hóban a forgalom 131. 607 db. sürgöny volt.

Feleletre végfelet.

a debreczeni színész nyugdíj intézeti ügyben.

Varga Lajos tiszt. választmányi elnök ur viszon választomra adott azon feleletében, a méltanyosság és illedelemesség szabályait szeméi elől tévesztette el akkor, midőn a pallérozást elő mozdító intézet alapításához áldozat készségegel járulók érdeklődését, a nemes cél létesítésére irányzott törekvéseit, nem érdemelt kicsinyítő és fitymáló sarcasticus modorral pellegérré állítani törekszik. De esalokozik, ha azt hiszi, hogy a nemes cél kivívására törekvőköt a nagy közönség méltánylatól — alkalmazott modorával — megfosztani képes lenne; inkább az ellenkező történhetik t. i. a nagy közönség azt fogja sujtani, ki az üdvös hatást eszközölhető tárgyat, komoly és higgadt tárgyalásra méltóknak nem tartotta és éleskedő feleletével azt elejteni törekedett. — Hja könnyebb is egy tárgyat éleskedéssel elejteni, mint higgadt tárgyaláshoz szöllást használni ott, hol megcsofolhatatlan tények beszélnek.

Hogy mi ezelőb eleventtem fel a debreczeni színész nyugdíj-intézeti ügyet a tisztelt elnök ur ugyilátszik elérteni nem akarta, ugyan azért nem lesz felesleges emlékeztetése az okok feleletében. Debreczen nemes városkebelében a színügy honosításának szükségét felösmernvén, tetemes, mondhatni igen nagy áldozattal felépítette színházát, és fel is szerelte; a városi lelkes közönség pedig, e nemes példa által buzdítva, igyekezett oda fordította, hogy a színészet állandósítsa, melyet egy színész nyugdíj-intézet alapításával vélt kivihetőnek. E ezelőb nyitott alaprúst és kezdeményezte az intézet létrehozatalát, melynek ha nem nagysága, de igen szép sikere lett, mi ha helyesen kezeltetett volna, jelenleg már kamataiból 4 sőt 5 tagnak is nyugdíjaztatása lett volna biztosítva. Vezérelte továbbá a városi lelkes közönséget, hogy a városban és vidéken a pallérozódás terjedjen, hogy a színészek élelmet korbán biztositva legyenek, hogy a nyelv nemesisés elő mozdították, hogy a színészeknek alkalom szolgáltatassék a színészet magaslátára emelkedni, hogy szükség esetén a nemzeti színház is a debreczeni színházról művelt jó és kitünő erőket nyerhessen. A város kezdeményezése nem is maradt magára, mert a vidék is felfogta az ügy nagy mérvű horderejét, és nem késett az áldozatok hozatalával az intézet megteremtéséhez járulni, szeméi elől tartva azt is, hogy Debreczen városra erősödbödik, ha kebelőbe a Cultura terjed, melynek terjedése a színügy állandósítása leg alkalmasabb eszköz. Ha tehát az előadott okokat a tisztelt elnök ur figyelmen kívül nem hagyta volna, nem sértegette volna a nemes célra adományozókat, kicsinylőleg szólván azok adakozásáról, és nem feleli, hogy a sok kiesi ha öszgyüll eredményezheté a nagyot, inkább elosmerésben lettek volna az adakozók részesítendők mint sértetgessé illendők; ugyan kinek volna hajlama jövöre az adományozásra, ha az adakozók adakozásáik esekélyége felhányásával sujtattak, azt hiszem, hogy csak kába hozhat ily megiszteltesért áldozatot, annyival inkább, mert az ily módor úgy tünik fel, mintha azt

mondanak az adakozóknak, hogy tartsd szerencsédnek, hogy adományoztál, de most már hallgas, mert mi vagyunk itt az urak, mienk az intézkedési hatalom.

Ami személyemet illeti, kijelentem, hogy a nyugdíjintézeti ügyet nem önérdékből eleventtem fel, hanem az ügy iránti vonzalmomból, nem hasonlóségból, nem nagyravágyási viselkedégből, melyet lapí ezikkel elérni kívánt nem országos tárgyakban, nem is igen lehetséges, s nem így kezeztetett rágalmaizni senkit, de az ügy vezéreltől s annak mibenléteről intézetem kérdéseket az ügy élen álló választmányi elnök-höz, melyeket intézi jogom volt és van, úgy is mint ez intézet alapítását gyámolítottak, úgy is mint debreczeni polgárnak, és elhatározott akaratom, hogy e jogomat a maga utján érvényesítesem is.

A tiszt. elnök urnak feleletére a dolog érdemére tekintettel ki nem terjeszkedtem, mert viszonválaszomban felhozott dolgokra futólagos felelete ki nem terjed, ez okból akkorra tartom fel észrevételeim megtételeit, ha a dolog érdeméből tett viszonválaszomra érdemleges válsat nyerek. A futólagos felelet azonban megjegyzem, hogy bármiként igyekszik sarcasticus modorral a nyugdíjintézeti-ügy vezéreltében elkövetett hibákat palástolni, még is kitünik, hogy az intézet alapításához járulók, az intézet vezetésére — még csak — ellenörkődő joguk nincs.

Kitünik, hogy az intézet pénze alapszabály ellenes kezeltetett, mert ha a szertint kezeltetett volna, akkor a nyugdíjintézet pénze nem fordított volna a színházi kölcsönök fedezésére. Nem menti a választmányi eljárását az, hogy a város által van biztosítva — bár legalább egy volna — az intézet pénze, mert az intézeti pénz egyedül a debreczeni takarékpénztárba volt elhelyezhető az alapszabály rendelkezései fogva.

Kitünik, hogy az elnök választmányával, e közgyűlés is, miután alapszabály ellenes pénz kezelést létesítettek, a pénztárnok számadásai által kényszerhelyeztetbe tettek, melynek következtése lett a pénztárnoknál felelőségtől fel mentése. De ha a felelőségtől felmentetett pénztárnok, azt tessenék a, elnök urnak a közönség tudomására juttatni, kijelenleg felelős az intézet pénzéiről? mely még biztosítva sincsen? mert azon állítás, hogy a nemes város által van biztosítva, még subjudice lis est, tehát nem factum consumatum, hanem csak állítás.

Kitünik végre, hogy a debreczeni intendatúra megszűntével lett az alapszabály módosításra szükség, melynek a nyugdíj dolgaira mily nagy befolyása volt, a közönség tudomására nem hoztatván az alapszabályt — azt nem is gyantotta, mi érdeklődők is csak az alapszabály megszerzésével jutottunk annak tudomására. Viszon válszomban is felelmittem azt, hogy az alapszabály megszerzése sok igen sok időbe került s abból igen is megudtam, hogy az intendatúra minő nagy befolyással bír az intézet ügyeire, de arról, hogy az intendatúra már nem létezik tudomással nem bírtam, meg szüntet az alapszabályból meg tudnom nem lehetett, különben nem intézetem volna kérdést az alapszabály módosításának okairól; e körülmény is arra mutat, hogy az intézet ügy állása nyilvánosságra hozva soha nem volt és úgy látszik nem is akartak azt közudomásra bocsátani, alkalmasint azon indokból, hogy a felszólalásoknak utja be legyen vágya. Így lettem én is kéntelen tapogatózni s az illetőkhöz nyilvánosan kérdéseket intézni, mert ha úgy tudtam volna az ügy állását, mint a feleletekbeli tudomás szerzve tudom, nem kérdésekkkel feseérltettem volna el az időt, hanem egyenesen a tények elsorolásával deritettem volna fel az alapszabály ellenes kezelést. Ne is éljen tiszt. elnök ur abban a hiedelemben, hogy engem éretten élezes satiricus feleletével ez ügy előmozdításától, mert én az ügy magasztos céljéért, az intézet fontosságát vettem az utánjárásit nyugót magamra, ugyan azért légy dongások által e ezelőloml elúitenni magamat nem engedem.

Legyen tehát felelete olyan a milyen a tiszt. elnök uré, nines ellenemre, szólnék ahogy akar, de azt a közönség is én is megvárhatom

jót sem képzelnék a kedves papa meg mama.
 Katiczának édes mamája egy talpig becsületes derék jó házinő, édes testvére a már általunk ösmert tekintetes Kakas Márton urnak, még pedig testvérnéje, Kakas Katalin, és így már úgy közelebb áll a hatvanhoz, mint Márton ur, az ő kedves öccse.

Sovány, magas, jól kitermett, mondhatni szivós testalkatu, és igen jól conservált alak, ifjúkori szépségének tanujelei a nyilt, tisztá homlok, szemöldökeinek szabályos ívezetei, élénk, kihívó, szép vágasu szempár, kis szája és egyenes orr. (no hisz, egyébiránt így szoktak a scriblerek pingálni; de én nem azért írok, mintha nem láttam volna e hölgyet, — szép volt, és pedig nagyon szép). Egyetlen leányva volt élte gyönyörűsége, kiért nagyon sokat áldozott, s turt is töle nagyon sokat, mindazonáltal Katiczáját nem kényeztette el, hanem tudott neki paranesolni, és Katiczának meg kellett engedelmekedni, azért hogy már csak 3—4 esteződ hiányzott a három X-ből. Nagyrárosi embernek kevés fogalma lehet arról, hogy milyen egy falu, t. i. „haute wolec” clubb, s az ilyennek aztán még a soi-ree-ja, suppe-ja; egyszóval mulatsága, s hogy

esokru nyakraválás, barna marku, makrapipás, dus kilátású adonist, és szibvárszerű eszevések között nyilvánítják a feszelen tönust, a falusi bontott. Ez a falusi haute wolec-clubb szereti aztán a leereszködö tonust is gyakorolni, s körébe minden chalyberit, de kiváltképen jómódu individuumokat befogadni, nevezetesen pedig holmi postamester quietájú föld mesterember, a ki például jól tud lakozni vagy praefereanczoni s vannak több ily kitünő jeleségei, nevezetesen az ivás — bor-ivás!!

Kérem, jól méltóztassék megjegyezni, — továbbá notarius, tisztelek, doktor, egyszóval a tiszt. elnök jól tud pipázni, inni, enni; karcyáznai, az ilyen chalyberit emberek ugyancsak másodrendűleg egészítik ki a nagy clubbot, de azért a local competens notabilitás hiányában nélkülözhetetlenül válván, a társaság népesítésére nézve „esakis” alkalmissal és invitatióra köteleztetnek megjelenni, vagyis comparareálni.
 (Folyt. köv.)

ZENI SZINHAZ.
 1877. jan. 18-án
 1877.

Morilla és moór gyűrű.
 SZAI DANIEL.

szállatitak.
 AIOS
 ÉPÜLETKEN

ak:
 neműek:

szító kalapok:
 1877.

ann Lajos.

k cipészek
 Budapest.
 szám
 ashoz.
 18 1—10
 könyvnyomdáiban.

A „DEBRECZEN” TÁRSZÁJA.

Falusi életképek a régi jó világból.

Irtá Csálán Péter.

(Folytatás)
 Tul-tul vagyunk vagy hat héten. Katalin napja holnapután lesz.
 Kakasfalván nagy készülődések vannak. Csűrőkfalván még jobban mozognak.
 Itt a viganó tömkelegében tartanak hadi szemlélt, oda át meg folyik a borzasztó gyilkosság, aprómárha-irtás van; a sütkömezenek — mint Vulkán krátere — izzanak, duzzadt, hóféhér duzeozos kalácsok kerülnek ki belőle. Ruca-, liba-, pulyka-gyilkolásba bele fáradt már vagy három darab ikrás-talpas szolgáló. Hjjj kérem! Katalin napra készülnek Csűrőkfalván, Csűrőkfalva örökös uránál, tekintetes, nemes, nemzetes és vitézlő Kondorossy Pál több tettes nemes várnagyék táblabírájánál, az ódon kuriának vagy 14 szobáját

